

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon

ADHD-foreningen • Afaalforbundet i Norge • Autisme-foreningen i Norge • Cerebral Parese-foreningen • Forbundet Tønnør og Helse • Foreningen for Blødere i Norge • Foreningen for Fragilitx-Syndrom • Foreningen for hjerteskye barn • Foreningen for Kroniske Smertepasienter • Marfanforeningen • Foreningen for Muskelayke • Hørselshemmedes Landsforbund • Interesseforeningen for LMBB syndrom • Landsforbundet for utviklingshemmede og pårørende • Landsforeningen Alopecia Areata • Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke • Landsforeningen for Huntingtons Sykdom • Landsforeningen for Nyrepasienter og Transplanterte • Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri • Landsforeningen for trafikkskadede i Norge • Landsforeningen mot Fordøyelses sykdommer • Leverforeningen • Mental Helse Norge • Momentum • Morbus Addison's Forening • Multipel Sklerose Forbundet i Norge • Norges Astma- og Allergiforbund • Norges Diabetesforbund • Norges Døveforbund • Norges Fibromyalgi Forbund • Norges Migreneforbund • Norges Parkinsonforbund • Norilco • Norsk cøliakforbund • Dysleksiforbundet i Norge • Norsk Dysmellforening • Norsk Epilepsiforbund • Norsk Hemokromatoseforbund • Norsk Foreldrelag for Funksjonshemma • Norsk Forening for Analatresl • Norsk Forening for Cystisk Fibrose • Norsk Forening for Ehlers Danlos Syndrom • Norsk Keratoseforbund • Norsk Forening for Nevrofibromatose • Norsk Forening for Osteogenesis Imperfecta • Norsk Forening for Tuberos Sklerose • Norsk Immunsviktforening • Norsk Interesseforening for Kortvokste • Norsk Interesseforening for Stamme • Norsk Landsforening for Laryngectomerte • Norsk Thyreoidaeforbund • Foreningen for søvnsykdommer • Norsk Lymfødeme forening • Norsk Porfyriforening • Norsk Psoriasisforbund • Norsk Revmatikerforbund • Norsk Tourette Forening • Ryggforeningen i Norge • Ryggmargebrokk- og Hydrocephalusforeningen • Rådgivning om Spiseforstyrrelser • Støtteforeningen for Kreftsyke Barn • Turner Syndrom Foreningen i Norge • Vestlandske Blindeforbund • Norges Myalgisk Encefalopati Forening • Klinefelterforeningen i Norge • Landsforeningen for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Akersgata 59,
Postboks 8004 Dep

0030 Oslo

FORNYINGS- OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET	
05 SEPT. 2006	
ARKIVKODE:	411
SAKSNR:	200602037 - 37

Vår fil: B06-012SO
Vårt arkiv: 402
Saksbeh: Fagpolitisk/Stian Oen

Oslo, 01. september 2006

Innspill til Regjeringens fornyingsarbeid

INNLEDNING

FFO ble i skriv av 6. juli 2006 invitert til å komme med innspill til Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) vedrørende Regjeringens fornyingsarbeid. Tidsfristen for innspill ble satt til 1. september 2006.

FFOs INNSPILL

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjons (FFO) innspill til Regjeringens fornyingsarbeid kan kort oppsummeres i punktene nedenfor:

- FFO krever større fleksibilitet i utformingen av offentlige arbeids- og velferdsordninger.
- FFO mener det må settes fokus på brukermedvirkning i omstillingsperioden knyttet til samordningen av tjenestetilbudet i Aetat, trygdeetaten og kommunenes sosialtjeneste (NAV).
- FFO krever at flere brukere får tilgang til BPA-ordningen, og at ordningen også utvides i innhold.
- FFO ber om at det finnes måter å sikre at det i større grad enn i dag legges særlig vekt på offentlige aktørers muligheter til og ansvar for å spille en aktiv rolle i arbeidet med bedre utforming av produkter og tjenester.
- FFO ber om at det i offentlige anskaffelsesprosesser sikres at produkter og tjenester utformes i tråd med prinsippene om universell utforming.

SOLIDARITET

INNFLYTELSE

LIKESTILLING

DELTADELSE

1

- FFO ber om at departementet sikrer at statlige og kommunale aktører får muligheter til å ta sosiale hensyn ved offentlige anskaffelser og at denne muligheten brukes.
- FFO krever at Regjeringen utreder hvordan en lovfesting av innholdet i den enkelte brukers individuelle planer best kan gjennomføres.
- FFO mener at det må innføres en plikt til universell utforming både til nye og eksisterende bygg for allmennheten i tråd med Syseutvalgets forslag til tidsfrister, som sikrer at alle får tilgang til offentlige tjenester på en likestilt måte.
- FFO mener en nasjonal ordning for tilrettelagt transport for funksjonshemmede må være på plass senest 1. januar 2007. Ordningen må ha en avklart økonomisk finansiering som sikrer funksjonshemmede et helhetlig transporttilbud både til arbeid, utdanning og fritidsaktiviteter.
- FFO ber om at programvare for norsk syntetisk tale blir gjort gratis tilgjengelig for alle, for derved å øke tilgjengelighet til internettbaserte tjenester og informasjon på nettet.
- FFO ber om at all offentlig informasjon gjøres tilgjengelig på digitalt format som kan gjøre informasjonen lesbar for dataprogrammer.
- FFO krever etablering av brukermedvirkningsarenaer i PP-tjenesten.
- FFO mener at retten til omsorgslønn må rettighetsfestes i folketrygdlovgivningen.
- FFO mener at det må gjennomføres kvartalsvise tilleggsundersøkelser til arbeidskraftsundersøkelsen om funksjonshemmedes deltakelse i arbeidslivet.

GRUNNGIVELSE

Fleksibilitet i utformingen av offentlige arbeids- og velferdsordninger

FFO er opptatt av at brukere i samarbeid med saksbehandler i den nyorganiserte arbeids- og velferdsforvaltningen i fremtiden i fellesskap utformer det gode og individuelt tilpassede oppfølgingsopplegget. Dagens ulike velferds- og stønadsordninger er imidlertid i alt for liten grad innrettet på en måte som muliggjør en slik individuell tilpasning.

Særlig utfordrende i en slik sammenheng er rigide tidsgrenser og alt for sterkt fokus på gjennomstrømming og lavest mulig økonomisk ressursbruk. Dette gjelder både sykkelønsordning, rehabiliteringsordningen, attføringsordningen og de to uførepensjonsordningene. Slik FFO ser det, er ikke et slikt fokus det som er best egnet til å tilbakeføre den enkelte bruker til arbeidslivet, eventuelt føre den enkelte bruker over i en annen form for aktivitet. Derimot vil et regelverk som gir rom for individuell tilpassing og oppfølging av den enkelte åpne opp for en langt mer effektiv ressurs- og virkemiddelbruk.

FFO ser naturligvis at også et langt mer fleksibelt regelverk for arbeids- og velferdsordningene enn dagens også må ha en del klare rammer og avgrensninger. Imidlertid er rigide bestemmelser om tidsavgrensninger og for sterkt fokus på lavest mulig ressursbruk og hurtigst mulig gjennomstrømming i dag svært begrensende for mange brukere og for utformingen av deres tiltak. FFO tror derfor en oppmyking av særlig regelverket som gjelder skjæringspunktene mellom ordningene som er nevnt ovenfor, samt mulighetene for mer fleksible overganger mellom ordningene, vil ha mye for seg.

Slik FFO ser det er det naturlig å se disse problemstillingene i sammenheng med den bebudede stortingsmeldingen om arbeid, velferd og inkludering. Samtidig er det viktig at det fra den offentlige forvaltningens side også er et vedvarende og sterkt fokus på problemstillingene, særlig knyttet til forvaltningens nøkkelrolle i utførelsen av det offentlige tjenestetilbudet.

FFOs krav

- FFO krever større fleksibilitet i utformingen av offentlige arbeids- og velferdsordninger.

NAV - Brukermedvirkning i omstillingsperioden

Arbeidet med å etablere en ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV) er godt i gang. Selve omstillingsperioden vil pågå hvertfall frem til 1. januar 2010, da det skal være arbeids- og velferdskontorer på plass i alle landets kommuner.

På bakgrunn av tilgjengelig kunnskap om andre, omfattende omorganiseringsprosesser som tidligere er gjennomført er det gode grunner til å anta at det i selve omstillingsperioden og også etter at selve den organisatoriske reformen er gjennomført vil være behov for en "innkjøringsfase", der de nye strukturene, relasjonene og samarbeidsformene får satt seg skikkelig. Bygging av felles referanserammer og organisasjonskultur kan det ta årevis å gjennomføre.

Slik FFO ser det vil derfor den omfattende reformperioden arbeids- og velferdsforvaltningen står foran, bli særlig krevende. Dette ikke minst hva gjelder ivaretagelse av et tilfredsstillende nivå på tjenestetilbudet, og sikring av god brukermedvirkning på både individ- og systemnivå også i omorganiseringsprosessen.

FFO vil derfor påpeke betydning av at aktiv medvirkning på systemnivå fra brukerorganisasjonene vies særskilt oppmerksomhet i omstillingsperioden. Denne brukermedvirkningen bør ha som formål å sikre at omstillingsperioden ikke innebærer urimelig reduksjon av kvaliteten på tjenestetilbudet den enkelte bruker tilbys, en problemstilling som trolig vil være særlig relevant for brukere med et sammensatt tjenestebehov.

FFOs krav

- FFO mener det må settes fokus på brukermedvirkning i omstillingsperioden knyttet til samordningen av tjenestetilbudet i Aetat, trykdeetaten og kommunenes sosialtjeneste (NAV).

Mer brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Funksjonshemmede som er avhengig av hjelp og praktisk bistand i hjemmet må fortsatt forholde seg til en rekke tjenesteutøvere. Summen av personer som fra kommunens side skal trå hjelpende til kan for hver enkelt variere med 10-15 stykker i løpet av en uke. En av årsakene til dette er at man har tatt andre hensyn enn hva som er det beste for brukeren.

Etableringen av ordningen med Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) har bidratt til at brukerne slipper å forholde seg til mange ulike tjenesteytere i sitt eget hjem. Dermed har det

blitt en mer brukervennlig tjeneste. FFO mener derfor at et arbeid med å fornye offentlig sektor må innebære en styrking av BPA-ordningen.

FFO viser i denne sammenhengen også til at både sterkere rettighetsfesting av denne ordningen, økt omfang og utvidelse av ordningens innhold er problemstillinger som er blitt berørt flere ganger fra Stortingets side, senest i behandlingen av kommuneproposisjonen for 2006 (St.prp. Nr. 60 (2004-2005)).

Imidlertid knytter det seg mange utfordringer knyttet til BPA-ordningen. ECON har eksempelvis dokumentert at 50 prosent av et utvalg kommuner tar egenandeler fra brukerne av BPA. Dette legger naturlig nok en demper på enkeltpersoners muligheter for å gjøre bruk av ordningen.

Slik FFO ser det vil det imidlertid være positivt både for den enkelte og for samfunnet om BPA tas mer i bruk, både fordi den enkelte da får en mer håndterbar hverdag, men ikke minst fordi det da i større grad blir mulig for samfunnet og nyttiggjøre seg den enkeltes kompetanse og ressurser. I et fornyingsperspektiv vil det derfor være svært hensiktsmessig å legge til rette for mer omfattende bruk av BPA-ordningen enn i dag.

FFOs krav

- FFO krever at flere brukere får tilgang til BPA-ordningen, og at ordningen også utvides i innhold.

Offentlige innkjøp

Staten er - i kraft av sin størrelse som arbeidsgiver, oppdragsgiver og kunde - med sine valg og disposisjoner sterkt medvirkende til å påvirke forhandlere og tilbyderes utforming av varer og tjenester. Det er fullt mulig å se for seg at staten kan bruke denne posisjonen aktivt til å oppnå bestemte målsetninger på enkeltområder.

Statens særskilte ansvar

Dagens anbudsregler muliggjør et sett av forutsetninger, krav og spesifikasjoner til varer, tjenester og øvrig tjenesteyting som skal kjøpes inn fra offentlige aktører. Det har imidlertid vært vanskelig å få øye på en slik strategi fra statens side.

FFO mener derfor at staten gjennom sine anskaffelser av produkter og tjenester både kan og bør bidra til at prinsippet om universell utforming vektlegges i større grad enn i dag. Dette vil bidra til å øke spekteret av universelt utformede produkter og tjenester som faller inn under denne ordningen, men vil også ha en sterk signaleffekt til andre produsenter og tjenestetilbydere.

Sosiale hensyn

Nytt regelverk for offentlige anskaffelser vil tilby en mulighet for kontraktsmyndigheter til å ta sosiale hensyn og tilgjengelighetshensyn. For FFO er det avgjørende at offentlige myndigheter på alle nivåer faktisk implementerer disse kravene i den utstrekning som de nye reglene tillater.

FFO ønsker imidlertid i en fornyingssammenheng særskilt å påpeke at det for eksempel for en norsk kommune som ønsker å ta sosiale hensyn ikke uten videre vil være mulig å gjøre dette.

Domsbeslutninger i andre land som har implementert EUs regelverk for offentlige anskaffelser viser at sosiale hensyn og ønsket om å legge slike til grunn, må være nærmere definert som den enkelte enhets profil eller verdigrunnlag for at dette skal være tillatt. Dette medfører derfor også en kompetanseutfordring.

FFOs krav

- FFO ber om at det finnes måter å sikre at det i større grad enn i dag legges særlig vekt på offentlige aktørers muligheter til og ansvar for å spille en aktiv rolle i arbeidet med bedre utforming av produkter og tjenester.
- FFO ber om at det i offentlige anskaffelsesprosesser sikres at produkter og tjenester utformes i tråd med prinsippene om universell utforming.
- FFO ber om at departementet sikrer at statlige og kommunale aktører får muligheter til å ta sosiale hensyn ved offentlige anskaffelser og at denne muligheten brukes.

Innholdet i individuelle planer må lovfestes

FFO har registrert at det i behandlingen av Ot.prp. Nr. 47 (2005-2006) "Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen", ble vedtatt rett til individuell plan for brukere med langvarige og koordinerte behov. Dette er en positiv endring, som FFO gav støtte til i forbindelse med høringsprosessen forut for at lovforslaget ble behandlet.

Bakgrunnen for denne støtten var at FFO er sterkt opptatt av at individuelle planer i økende grad gjøres bruk av som arbeidsverktøy i arbeids- og velferdsforvaltningen. I denne sammenhengen er det viktig å påpeke at svakheten ved bruken av individuelle planer i dag – innenfor flere ulike sektorer – for det første er at slike planer rett og slett ikke blir utformet. For det andre er det ofte en svakhet ved individuelle planer at disse utformes på et for smalt grunnlag, slik at alle relevante instanser og tjenesteyter ikke omfattes av planen. Dette er ekstra alvorlig for funksjonshemmede og kronisk syke, som ofte har et til dels komplekst og sammensatt bistandsbehov.

FFO har også registrert at det ikke foreslås å lovfeste retten for den enkelte til å få utført *innholdet* i den individuelle planen. Dette er slik FFO ser det en svakhet ved de nylig gjennomførte lovendringene, og en mangel som vil kunne medføre manglende helhet og gjennomføring i den enkeltes tjenestetilbud. De negative erfaringene med manglende plassering av ansvaret for gjennomføringen av innholdet i individuelle planer, tilsier derfor at dette må lovmessig forankres for at det skal bli gjennomført.

FFOs krav

- FFO krever at Regjeringen utreder hvordan en lovfesting av innholdet i den enkelte brukers individuelle planer best kan gjennomføres.

Tilgjengelighet til bygg

En forutsetning for god og effektiv offentlig tjenesteyting er at alle har tilgang til de samme tjenestene på en likestilt måte. Manglende fysisk tilgjengelighet til publikumsbygg er et hinder for mange funksjonshemmede i denne sammenheng.

Det er i dag satt fokus på problemstillinger knyttet til manglende tilgjengelighet og det arbeides både med å styrke juridiske krav til universell utforming og med å utvikle spre

kompetanse og informasjon om gode løsninger på tilgjengelighetssiden. Dette er positive tiltak, men de gjelder i all hovedsak for nye bygg eller større ombygginger. Dersom vi skal nå målet om et tilgjengelig samfunn for alle, må det stilles sterkere krav til tilgjengelighet i eksisterende bygg.

Krav til universell utforming i eksisterende bygg

Behovet for å styrke kravene til tilgjengelighet med hensyn til eksisterende bygg er klart dokumentert og beskrives slik i NOU 2005:12 Mer effektiv bygningslovgivning II:

”Det antas at ca. 95 % av bygningsmassen ikke er forsvarlig med hensyn til tilgjengelighet eller tilstrekkelig brukbar for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Utviklingen i retning av selvbetjeningssystemer som erstatning for personlig service- og informasjonsfunksjoner etablerer nye barrierer for personer med nedsatt funksjonsevne”.

(NOU 2005:12, s. 413)

FFO mener at det er helt nødvendig å sette en tidsfrist i forhold til kravene om tilgjengelighet til bygg for allmenheten i tråd med forslaget i NOU 2005:8 *Likeverd og tilgjengelighet*, hvor Syseutvalget foreslo et rettslig vern mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Krav om bedre tilgjengelighet utgjør en viktig del av dette forslaget og det ble foreslått særlige krav til universell utforming av bygg (§ 11). For bygg, anlegg og opparbeidede uteområder rettet mot allmenheten som oppføres eller ferdigstilles etter vesentlige endringsarbeider gjelder plikten til universell utforming fra 1. januar 2009, mens for eksisterende bygg rettet mot allmenheten gjelder plikten fra 1. januar 2019.

FFO mener derfor at Regjeringen i sitt arbeid med fornying må ta høyde for tilgjengelighet til bygg. Dette vil også være i tråd med hva Regjeringens politiske plattform sier om samfunnsmessig likestilling og universell utforming, og at Regjeringen ønsker en lov mot diskriminering av funksjonshemmede og en forpliktende tidsplan for tilgjengelighet.

FFOs krav

- FFO mener at det må innføres en plikt til universell utforming både til nye og eksisterende bygg for allmenheten i tråd med Syseutvalgets forslag til tidsfrister, som sikrer at alle får tilgang til offentlige tjenester på en likestilt måte.

Tilrettelagt transport for funksjonshemmede

Regjeringen har i flere dokumenter og meldinger uttrykt ønske om at brukervedvirkning skal være et prinsipp i alle saker som angår funksjonshemmede, også innen transportområdet. Dette ble senest fastslått i Regjeringens politiske plattform fra Soria Moria. FFO ser at det er oppnådd en viss grad av brukervedvirkning formelt sett, men opplever at dette ofte svikter i praksis.

Et eksempel på dette innen transportsektoren er prosessen rundt BRA-programmet, Regjeringens satsning på økt tilgjengelighet innen transportområdet. Denne ble lansert i Nasjonal transportplan 2006-2015, og det ble her eksplisitt uttrykt at det skulle være brukervedvirkning i utarbeidelsen av planene for og gjennomføringen av programmet. Til tross for dette, har brukervedvirkningen etter FFOs oppfatning har vært minimal. Når det gjelder utformingen av handlingsplanen for BRA, ble FFO i stor grad holdt utenfor. Det ble nedsatt en referansegruppe for BRA der brukerorganisasjonene ikke fikk delta, til tross for at

det ble bedt om dette. I stedet ble det opprettet et kontaktforum ledet av politisk ledelse i Samferdselsdepartementet, som kun ble trukket inn helt i begynnelsen og helt mot slutten av prosessen.

Brukermedvirkningsgruppene innen tog-, fly- og veisektoren skulle også være viktige premissleverandører i arbeidet med handlingsplanen. Dette var imidlertid heller ikke tilfredsstillende slik FFO oppfatter det. Forankringen mellom kontaktgruppene for tog, vei og fly og referansegruppen for BRA var for svak, og innspill kom ikke gjennom. FFO har ved flere anledninger gitt uttrykk for at denne forankringen må bli bedre i gjennomføringsfasen av programmet, 2006-2009, men opplever i liten grad å få gehør for dette.

For at utviklingen innenfor transportområdet når det gjelder økt tilgjengelighet for alle og universell utforming skal bli optimal, mener FFO at brukermidvirkning er helt nødvendig. FFO ønsker derfor at brukermidvirkning skal bli en realitet i større grad enn det som praktiseres i dag, og at dette må bli nedfelt i rutine til aktørene på området.

FFOs krav

- FFO mener en nasjonal ordning for tilrettelagt transport for funksjonshemmede må være på plass senest 1. januar 2007. Ordningen må ha en avklart økonomisk finansiering som sikrer funksjonshemmede et helhetlig transporttilbud både til arbeid, utdanning og fritidsaktiviteter.

Tilgjengelighet til IKT og til offentlig informasjon.

I Regjeringens politiske plattform fra Soria Moria sies det:

"Ny teknologi og internett legger et godt grunnlag for bedre service, nye tjenester og mindre skjemavelde. I tillegg skal det legges til rette for utvidete åpningstider ved offentlige kontorer".

Dette innebærer fornying og utvikling av offentlig sektor med bedre tjenester på internett. I den forbindelse uttrykkes det mer presist:

"..øke satsingen på ny universell utformet teknologi og gjennomføre en offensiv IKT-politikk i offentlig sektor".

Det er kjent at bruk av ny teknologi og internett medfører en forbedring av tilgjengeligheten til informasjon og tjenester for mange funksjonshemmede. Men det medfører også at mange grupper utestenges fra informasjon og tjenester fordi teknologien i mange tilfeller ikke er tilstrekkelig tilrettelagt for disse gruppene. Eksempler på dette er a) Tilgang til skriftlig informasjon, b) Bestilling av varer og tjenester på nett, c) Nettbasert underholdning/spill. Dette er godt dokumentert og FFO oppfatter at Regjeringens vilje til å gjøre noe med problemene er tilstede.

Allerede i Samarbeidsregjeringens siste budsjettforslag ble det varslet at Odin i 2006 skal være fullt tilgjengelig for blinde, svaksynte, personer med lesevansker og andre kognitive problemer. Videre ble det understreket at bruk av syntetisk tale skal bidra til tilgjengelighet for disse gruppene.

Flere andre nettsteder tilbyr syntetisk (kunstig) tale for å få lest opp teksten på sidene. Men dette utgjør bare en liten del av all informasjon på internett, både fra offentlige og private aktører.

Et tiltak som vil kunne bidra til å gjøre all informasjon på internett og all annen tekst på elektronisk format tilgjengelig for alle som har vansker med å forholde seg til skriftlig materiale, vil være programvare for syntetisk tale installert på den enkelte PC. Slike programmer tilbys i dag som et hjelpemiddel gjennom Rikstrygdeverket til personer med diagnoser som tilsier at de har krav på slike program. Det er imidlertid mange som har et slikt behov og som faller utenfor reglene for tildeling av tekniske hjelpemidler, eksempelvis personer med forståelsesvansker og konsentrasjonsvansker og dyslektikere som ikke er diagnostisert.

Et program for syntetisk tale er først og fremst et redskap for økt tilgjengelighet. Dersom programmet kan lastes ned i fra nettet og installeres på egen maskin, vil dette bidra til prinsippene for tilgjengelighet og derved unngå at dette blir et hjelpemiddel for spesielle diagnosegrupper. Microsoft Windows leveres med syntetisk tale på engelsk. I Danmark kan man laste ned gratis programvare for å gjøre sitt eget nettsted tilgjengelig via syntetisk tale.

FFOs krav

- FFO ber om at programvare for norsk syntetisk tale blir gjort gratis tilgjengelig for alle, for derved å øke tilgjengelighet til internettbaserte tjenester og informasjon på nettet.
- FFO ber om at all offentlig informasjon gjøres tilgjengelig på digitalt format som kan gjøre informasjonen lesbar for dataprogrammer.

Brukermedvirkning i PP-tjenesten

En rekke etater har kommet langt i prosessen om å fornye offentlig sektor, og en metode som er benyttet er blant annet økt brukermedvirkning. De offentlige etatene på utdanningssektoren preges i dag i liten grad av brukermedvirkning. Dette står i skarp kontrast til Regjeringens mål om økt innflytelse fra brukersiden, jf Regjeringens handlingsplan for funksjonshemmede. I statsbudsjettet for 2004 ble også Regjeringens Moderniseringsprogram presentert. Brukerretting ble her sterkt vektlagt, og blant annet slås det fast at:

”Brukerretting av det offentlige tjenestetilbudet handler om å la behovene til de enkelte brukere og brukergrupper styre både hvilke tjenester som skal gis og hvordan de gis.”

PP-tjenesten har en viktig rolle etter opplæringsloven, og har fått en enda viktigere rolle for elever med særskilte behov. Etter St meld nr 30 (2003-2004) Kultur for læring og innføringen av Kunnskapsløftet er PP-tjenesten blitt viktigere enn noen gang i rollen som systemutvikler og systempådriver. Dette gjelder også i arbeidet med tilpasset opplæring.

Tilbakemeldinger til FFO fra brukere viser at det i mange PP-tjenester er en manglende forståelse for og en manglende organisering av brukermedvirkning. Når forståelsen for brukermedvirkning mangler i systemet, er det en fare for at retten til individuell brukermedvirkning etter opplæringsloven blir en uthulet rett. Brukermedvirkning på systemnivå er en styrke for brukermedvirkning på individnivå.

FFO representerer den store "kundemassen" i PP-tjenesten. Det er etter FFOs mening derfor rimelig at "kunden" er representert på systemnivå i utforming av et tjenestetilbud. FFO har gjennom flere år diskutert brukermedvirkning i PP-tjenesten med Utdannings- og forskningsdepartementet og Kommunenes Sentralforbund. Departementet mener på sin side at brukermedvirkning i PP-tjenesten er et kommunalt ansvar. Kommunenes Sentralforbund svarer til dette at de ikke kan pålegge kommunene å ha brukermedvirkning i PP-tjenesten. Denne situasjonen har resultert i at det har vært tatt få initiativ til å utvikle brukermedvirkning på systemnivå i PP-tjenesten.

FFO mener at brukermedvirkning i PP-tjenesten er viktig fordi det er en kilde til videreutvikling av offentlige tilbud. Det er først og fremst i forhold til kvalitetssikring at brukerrepresentasjon fra organisasjoner av funksjonshemmede spiller en viktig rolle. Organisasjonene sørger for et bredt grunnlag av brukererfaringer og kan formidle dette til tjenesteyter på generelt grunnlag.

FFO kjenner per dags dato bare til noen få eksempler på organisert brukermedvirkning i PP-tjenesten. Imidlertid får vi fra tid til annen henvendelser både fra våre medlemsorganisasjoner og FFO i fylkene hvor vi bes om informasjon om brukermedvirkning på denne arenaen.

Standardregel nr 6 – Utdanning

"3. Foreldregrupper og funksjonshemmedes organisasjoner bør trekkes inn i utdanningsprosessen på alle nivåer."

FFOs krav

- FFO krever etablering av brukermedvirkningsarenaer i PP-tjenesten.

Rettighetsfesting av omsorgslønn

Omsorgslønnen er en viktig økonomisk ytelse for familier med barn med funksjonshemning. Erfaringer fra FFOs Rettighetssenter viser at denne gruppen har store problemer i forhold til kommunenes sosialtjeneste. De sosiale tjenestene tildeles etter et vilkårlig og uforutsigbart system. Mange familier beskriver en hard kamp for å få hjelp og bistand etter sosialtjenesteloven.

FFO er orientert om at et arbeid som ser på en eventuell samordning av hjelpestønad og omsorgslønn. For at en eventuell samordning ikke skal bety svakere økonomi for gruppen som mottar disse ytelsene, må omsorgslønnen rettighetsfestes og forankres i folketrygden. Bare slik kan mottakerne sikres en forutsigbar ytelse som ikke er avhengig av kommunale prioriteringer.

I et fornyingsperspektiv vil dette være et svært viktig tiltak, fordi det vil medvirke til å sikre likeverdige tilgang til tjenestene uavhengig av bosted.

FFOs krav

- FFO mener at retten til omsorgslønn må rettighetsfestes i folketrygdlovgivningen.

Kvartalsvise tilleggsundersøkelser til AKU

Det gjennomføres årlige tilleggsundersøkelser til arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) for

funksjonshemmede. Kunnskapen som fremkommer i disse undersøkelsene representerer viktig grunnlagsinformasjon for svært mye av tiltak og ordninger som har til hensikt å øke funksjonshemmede og kronisk sykes yrkesdeltakelse, og hindre utstøting.

Det er blant annet på denne bakgrunn FFO ved en rekke anledninger har reist kravet om årlige overvåkningsrapporter, som viser funksjonshemmedes vilkår i arbeidslivet. Et flertall på Stortinget har flere ganger sluttet seg til dette kravet, uten at det ble utkvittert fra den forrige regjeringens side.

FFO mener at det – gjerne som en del av arbeidet med overvåkningsrapporter - må gjennomføres kvartalsvise istedenfor årlige tilleggsundersøkelser om funksjonshemmedes deltakelse i arbeidslivet (AKU). Disse er siden 2000 med enkelte unntak blitt gjennomført om lag en gang i året, og innehar vesentlig kunnskap om utviklingen i funksjonshemmedes yrkesdeltakelse. Ved hyppigere undersøkelser vil imidlertid også mer detaljert innsikt i hva som er suksess- og fiaskofaktorer når det gjelder funksjonshemmedes yrkesdeltakelse kunne utvikles. Dette er viktig i et fornyingsperspektiv.

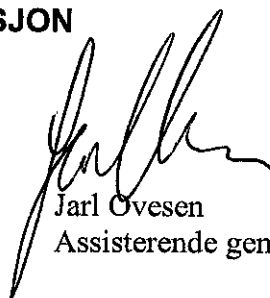
FFOs krav

- FFO mener at det må gjennomføres kvartalsvise tilleggsundersøkelser til arbeidskraftsundersøkelsen om funksjonshemmedes deltakelse i arbeidslivet.

Vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Margaret Sandøy Ramberg /s/
Leder

Jarl Ovesen
Assisterende generalsekretær